AZ ISKOLAI TANÁRKÉPZŐK KÉPZŐVÉ VÁLÁSÁNAK TÁMOGATÁSÁRA SZOLGÁLÓ, EGYÜTTMŰKÖDÉSRE ÉPÜLŐ RENDSZERMODELL KIALAKÍTÁSA ÉS VIZSGÁLATA

ORSZÁGOS NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA, 2025. NOVEMBER 13-15.

Elnök: Kattein-Pornói Rita
Opponens: Füzi Beatrix

ELTE
EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

A KÉPZŐVÉ VÁLÁS ÉRDEKÉBEN VÉGZETT, HATÁRÁTLÉPŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSRE ÉPÜLŐ KÉPZÉSFEJLESZTÉS – EGY DESIGNKUTATÁS RENDSZERE

ORSZÁGOS NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA, 2025. NOVEMBER 13-15.

RAPOS NÓRA
PÉTER PETRA
SZILVÁSI CSENGE
TÓKOS KATALIN

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Tartalom

- IDL kutatásunk
- Mit jelent tanárképzőnek lenni?
- Mit jelent tanárképzővé válni?
  - identitásalakulás és tanulás kapcsolata
  - a tanárképző tudása
  - a tanárképző tanulása
- Hogyan támogatható a tanárképzővé válás?
  - együttműködés – határátlépés
  - tanulása és identitásváltozás kapcsolata határátlépő helyzetben

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

A projekt – IDL kutatás

Problémafelvetés

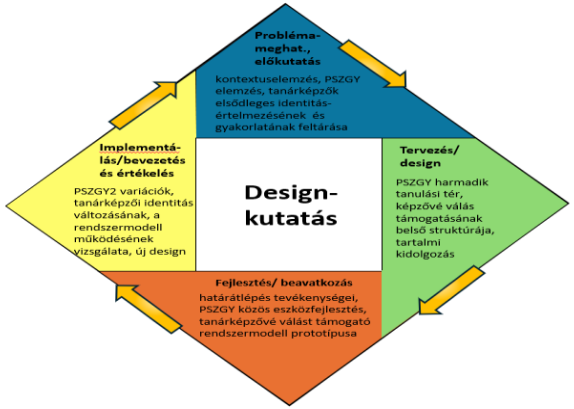
- **Tanárképzési kontextus** - alternatív tanulási útvonalak – a képzői kör kiszélesedése, az iskolai tanárok új csoportja mint képzők
- **Változások Magyarországon** – gyakorlati rendszer átalakulása – **NEM csak mentor**
- **Kik is az iskolai tanárképzők? -** terminológiai bizonytalanság (Livingston, 2014), láthatatlan szereplők
- **Hogyan zajlik és hogyan támogatható az iskolai tanárképzők képzővé válása? –** un. határátlépő helyzetek (Akkermen & Bakker, 2011)

Célkitűzés

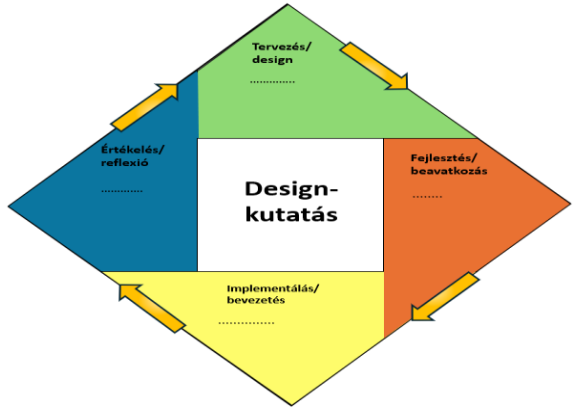
- Egy konkrét **képzésfejlesztés** (PSZGY) kapcsán, az **érintett szereplőkkel való együttműködés** keretei közt,
- a **képzővé válás, a tanárképző közösséggé válás** támogatásához kapcsolódó együttműködésre épülő rendszermodell kialakítása és vizsgálata.

Designkutatás

- hordozórakéta PSZGY
- egyén és a környezet **rendszerértelmezése**,
- **iteratív** és **értékelő** jellegű megközelítés
- **parcitipatív** jelleg, **együttműködésére** épít (Kelly, 2008)

1. ciklus: 2024. január-2025. szeptember

2. ciklus: 2025. szeptember-2026. január

Mit jelent tanárképzőnek lenni?

Tanárképzőnek lenni= professzió, szakma?!

-Kit tekintünk képzőnek? - a kifejezés is "elmosódott, többdimenziós **kontextusfüggő**"(Murray et al., 2020. 3.).

- **Véletlen karrier,** a képzők elsődlegesen egyetemi szakemberként, **egyetemi oktatóként** azonosították magukat (és őket is), nem értelmezték tanárképzői szerepüket. - **korlátozza a szerephez tartozó feladatértelmezést**

- Külön csoport: **school based teacher education, SBTE**/non-university-based teacher educators' (NUBTEs) tanárokat - kihívások **kettős kötődésből** és **kettős szerepből**

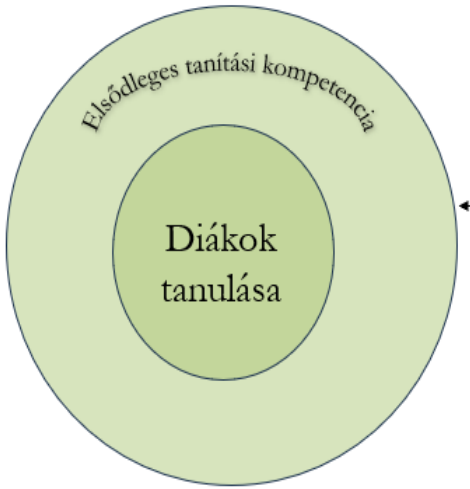
Tanárképzőnek lenni = kettős identitás

- Elsődleges tanulás felelőseként értelmezi magát - **gát** (felelősség felvállalása)

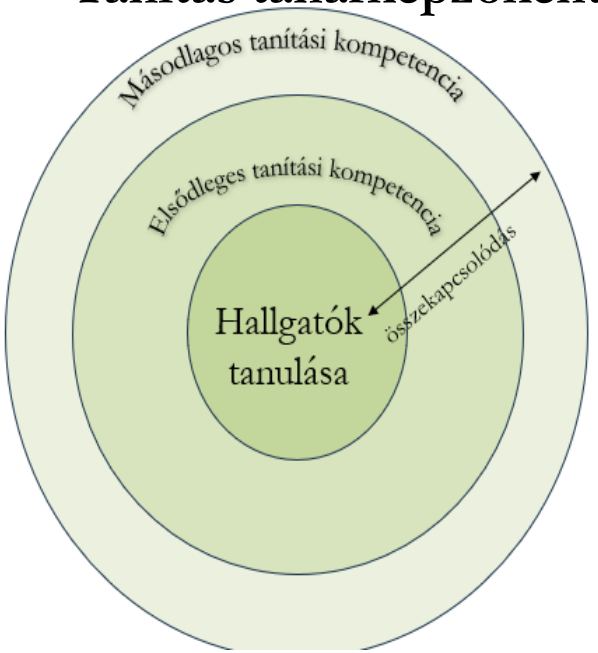
- Az iskolai tanárképzők **nem értelmezik a hallgatók tanulását**

- Saját szerepüket az **általuk jógyakorlatnak vélt működés felmutatásaként értelmezik** - klasszikus tanulásértelmezés (Murray & Male, 2005)

Tanítás iskolai tanárként

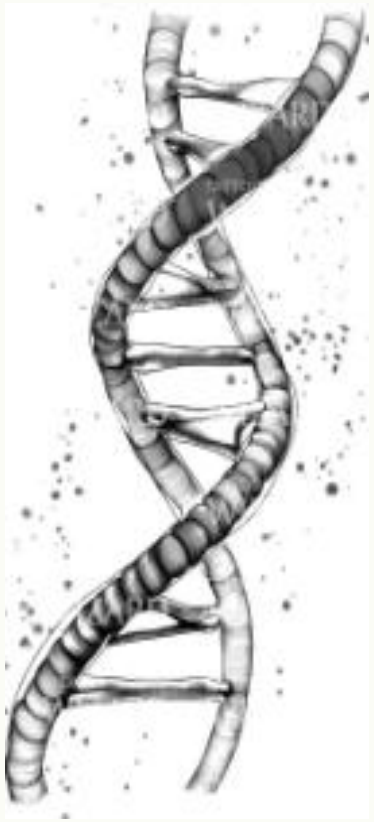
Tanítás tanárképzőként

Mit jelent tanárképzővé válni? (1) - identitásalakulás és tanulás kapcsolata

Tanárképzővé válni – identitás(alakulás)

- **Folyamat,**
- **Aktív, személyes**
- **Alidentitások**
- Alakulását meghatározza a **kontextus**
- **Válaszkeresés**: önmaghatározás tanárképzőként (Ki vagyok, mint tanárképzőként? Milyen tanárképző akarok lenni?).
- Gyakran **„identitásválságot”** élnek meg – szakértőből kezdő

Tanárképzővé válni – szakmai tanulás

- **Folyamat,**
- **Személyes és kontextuális** tényezők komplex és dinamikus hatásrendszerének eredménye
- Okai szerteágazóak, **egyéni és társas helyzetekben** (tanulási tevékenységekben), gyakran nem tudatosan és észrevétlenül megy végbe
- **Eredménye** tartós és multidimenziós változás, **egyedi** mintázatokkal jellemezhető,

az identitásmunka elválaszthatatlan a tanulástól

- a **szakmai tanulás jelentést ad a tapasztalatoknak** (tanulási tevékenységeknek), míg **az identitáskonstrukciós folyamat értelmezi a tanulási tapasztalatokat** a saját tanárképben (Beijaard et al., 2018, Garner & Kaplan, 2018)

Mit jelent tanárképzővé válni? (2) – a tanárképző tudása

- A tanárképzők vonatkozásában a **szakmai tanulás tartalma és elvárásrendszere**, vagyis a tanárképzők szakmája még mindig **kevéssé definiált** (Smith & Flores, 2019; Ping, Schellings & Beijaard, 2018).
- Nincs a **tanárképzők munkájának egyértelmű tudásbázisa** (Ping et al., 2018).
- **Nemzetközi kísérletek**, pl: **ATE, 2003**; 2008; **VELON**, 2001; 2012; **VELOV**, 2012; Mets & Van den Hauwe, 2015.
- **Kritika**: nem tükrözik a szakma összetettségét, s az elszámoltathatóság paradigmáját erősítik (Sachs 2003; Ceulemans et al., 2014).

DE: fontos a tanárképzői tudás értelmezésére + nem mint sztenderdek, hanem a tanulást orientáló keretek + tekintettel kell lenni a befolyásoló, akár nemzeti szinten adott kontextusokra

- Eltérők, de a tudás **összetettsége, s rétegzettsége közös:**
  - **elsődleges réteg**: a diszciplináris tartalmi-, pedagógiai tartalmi-, tanulással és tanítással kapcsolatos ismeretekre, az oktatásról alkotott, s az iskolák szerepéről való tudatos gondolkodás;
  - **másodlagos réteg**: a tanárképzés pedagógiája, a felsőoktatási alrendszerről való tudás, a tanárképzésben történő tanítás és tanulás folyamat, a kutatások végzése, a tanárok folyamatos szakmai fejlődésének támogatása

A tanárképzői tudás identitáshoz kapcsolódó értelmezés (Murray, 2022; Murray & Male, 2025).

	Célok	Identitások	Kontextusok
Elsődleges tanítás	Iskolai tanulók	Iskolai tanár	1-12 évfolyam
Másodlagos tanítás	Tanárképzés hallgatói	Hallgató oktatója	Egyetemi és nem egyetemi környezet

Mit jelent tanárképzővé válni? (3) – a tanárképző tanulása

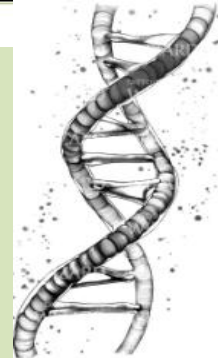
- A tanárképzők tanulásáról való gondolkodás átalakulása **párhuzama a tanárok tanulásával** – kevesebb modell, véletlen
- A másodlagos tanításhoz kapcsolódó tudás, s azt támogató **formális képzési, tanulási folyamatok kidolgozatlanok** (Liao et al., 2024; Ping et al., 2018)
- Az iskolai tanárképzők **tanulása gyakran spontán**, az **önképzés** személyes útjait foglalják magukban (Li et al., 2024, Ping et al., 2018).
- De kevés a képzői tanulás

valóságát megmutató, s a formális képzés lehetősége mellett az informális tanulási tevékenységek szerepére is rámutató kutatás.

Tanulás tudományos munka révén	tanulás a kutatás által
	tudományos tevékenységben való részvétel
Tanulás együttműködésben	megbeszélés másokkal
	tanulóközösségekben való részvétel
Tanulás a szakmai programokon	kutatással kapcsolatos továbbképzésen való részvétel
	oktatási programokon való részvéte
Tanulás reflektív tevékenységen keresztül	együttműködésen alapuló reflexió
	egyéni reflexió

Hogyan lehet olyan tanulási folyamatot támogatni, ami segíti a tanárképzővé válást?

Hogyan lehet támogatni a két folyamat összekapcsolódását?

Hogyan támogatható a tanárképzővé válás? – együttműködés - határátlépés

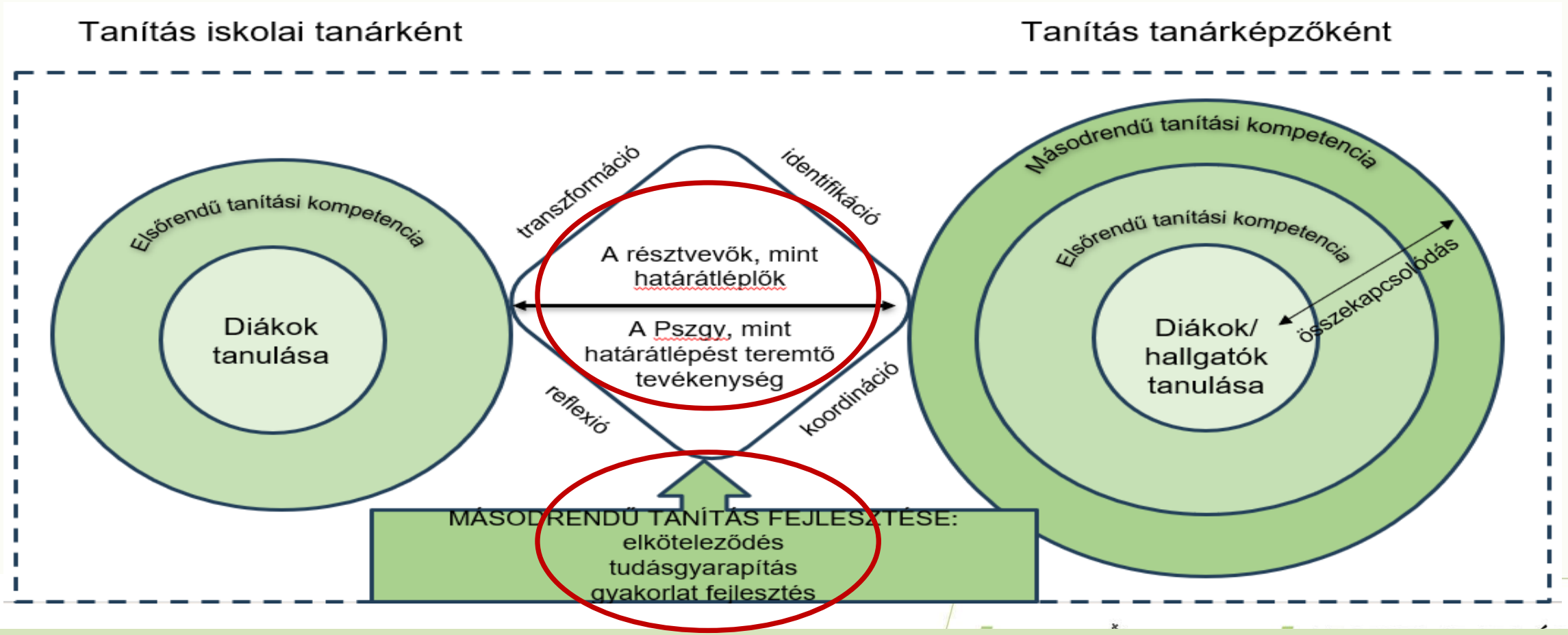
- **Képzési koherencia** megteremtése a hallgató eredményes tanulása érdekében – elmélet–gyakorlat dilemma (Canrinus, 2017; Rapos et al., 2022)
- **Intézményi szerepértelmezés** - intézmény „identitás" vs hagyományok
  - az **akadémiai tudást** támogató, az elméleti képzést követő szerepértelmezés
  - a képzés „**alaphelyszíne" a gyakorlat** (clinical work, Darling-Hammond, 2006; NCATE, 2010)
  - gyakorlat az **intézményi tanulás** része szervezeti szinten (Hestnes & Grankvist, 2013; Hudson, 2008) – **kollaboratív – partnership**
- **Együttműködés kultúrájának hiánya - szerepértelmezés**

HATÁRÁTLÉPÉS

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

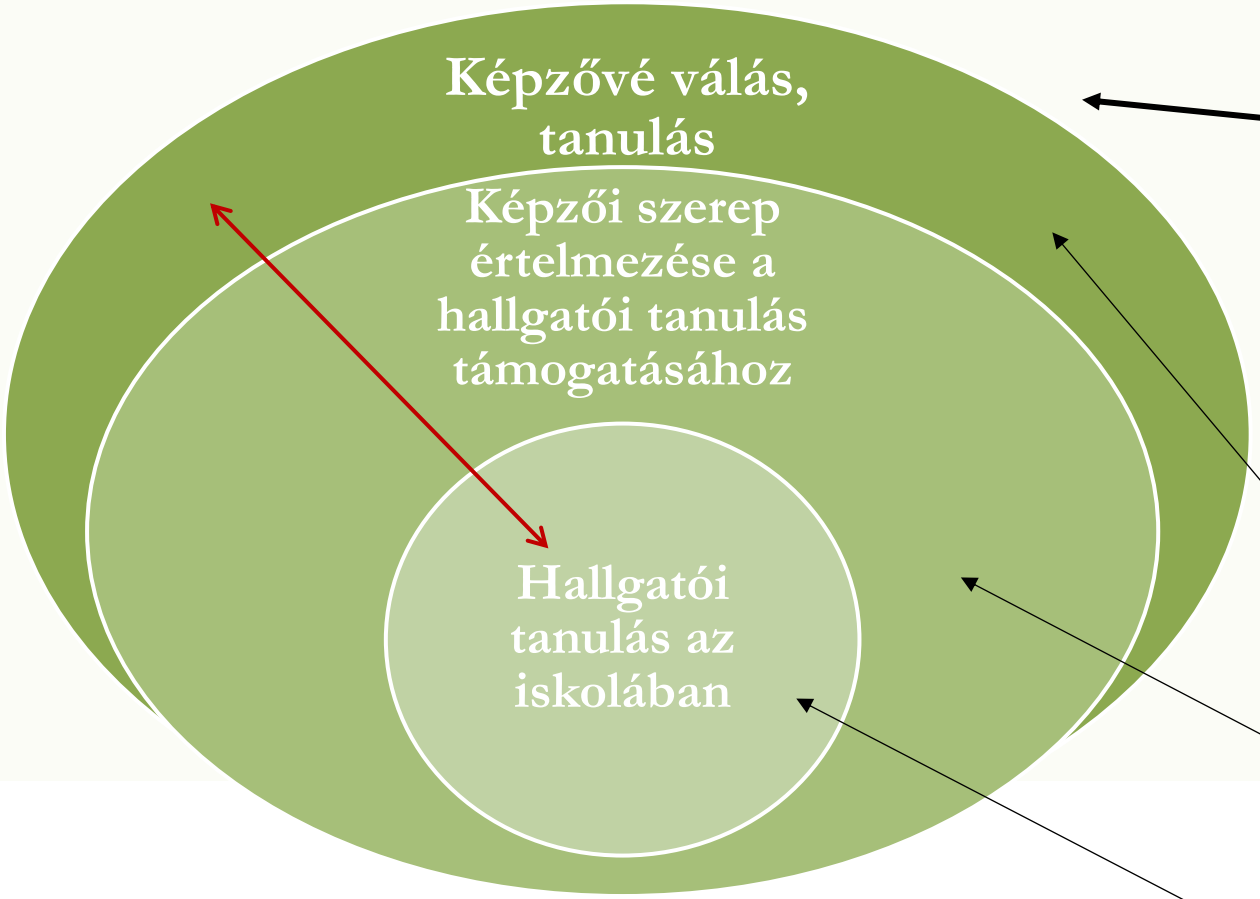
AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

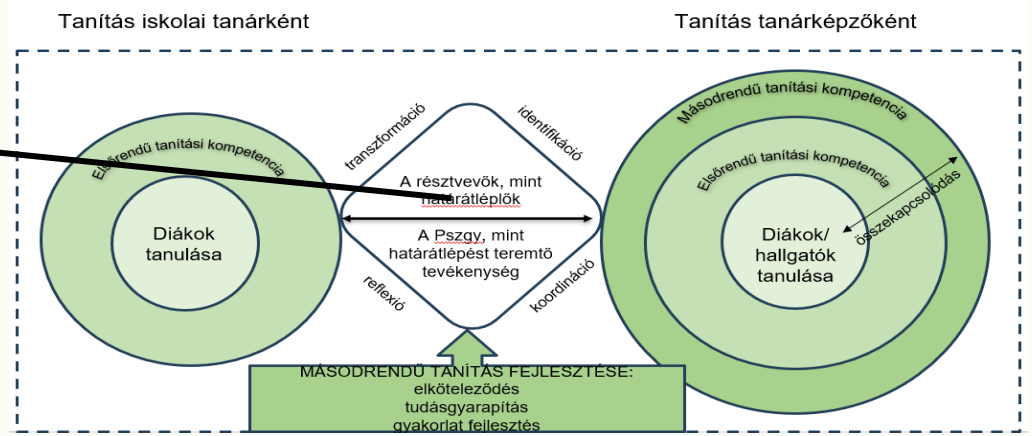
Hogyan támogatható a tanárképzővé válás? (2) – tanulása és identitásváltozás kapcsolata határátlépő helyzetben

- Az iskolai tanárok tanárképzővé válása az **elsődleges tanításból a másodlagos tanításban való tudatos átlépésként**, a két **alidentitás közti tudatos átjárásként**, s az oda vezető **határátlépő tanulásként** azonítható (Li et al.,2024, Fűzi et al, 2024).

Hogyan támogatható a tanárképzővé válás? (3) – határátlépő helyzetek belső struktúrája, a Műhely

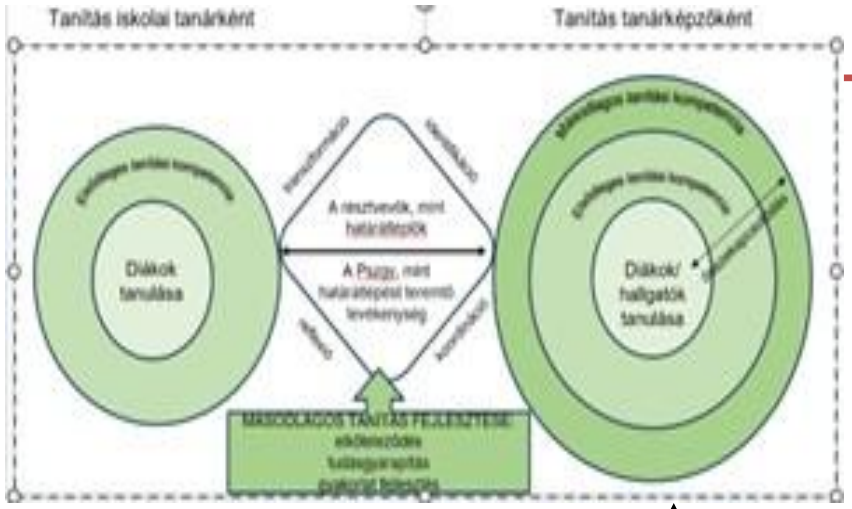
Mi **szükséges a képzővé váláshoz**: elkötelezettség, tudásgazdagítás, gyakorlat fejlesztése (Li, et al., 2024)

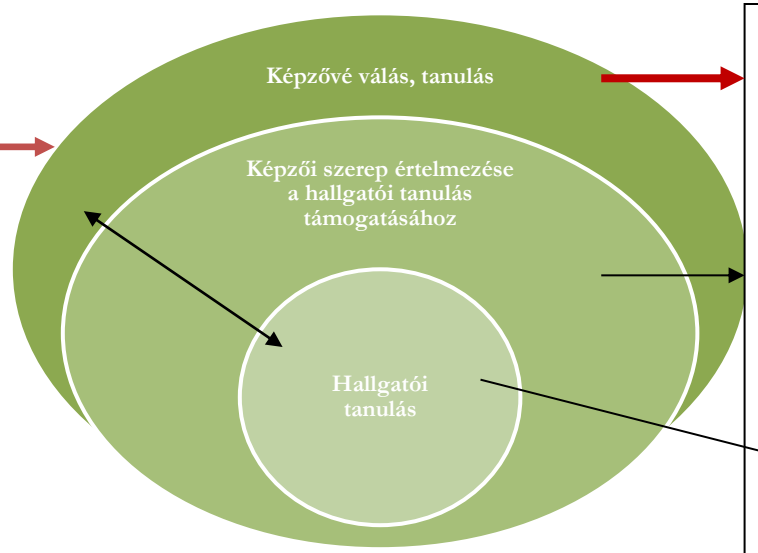
Milyen **tevékenységeket** végez az iskolai képző a hallgató tanulásának támogatásáért?
Hogyan támogatja a hallgatót?

Mi a hallgató tanulásnak célja?
Milyen tanulási **tevékenységeket** végez majd a gyakorlat során ?

Kapcsolat keresése **folyamata** a két alidentitás közt

A PSZGY2 mint harmadik tanulási tér – határátlépés A hallgató tanárrá válásnak és tanulásnak támogatása

Mi **szükséges a képzővé váláshoz**: elkötelezettség, tudásgazdagítás, gyakorlat fejlesztése (Li, et al., 2024)

Milyen **tevékenységeket** végez az iskolai képző a hallgató tanulásának támogatásáért?
Hogyan támogatja a hallgatót?

Mi a hallgató tanulásnak célja?
Milyen tanulási **tevékenységeket** végez majd a gyakorlat során ?

A designkutatás

elkötelezettség	tudásgazdagítás	gyakorlat fejlesztése
• közös konferenciák, workshopok, jógyakorlat megosztás, szerephez kapcsolódó tudás értelmezése, tanulási folyamatok láthatóvá tétele….	• szerephez kapcsolódó tudáselemek megosztása, hallgatók tanulásának megértése, felnőttkori tanulás jellemzői, tanárképzés rendszerének megismerése….	• saját intézményi gyakorlat értelmezése a tanárképzés nézőpontjából, egyéni és szervezeti gyakorlatok kialakítása

A képzővé válást támogató rendszermodell

(Akkermen & Bakker, 2011, Li et al., 2024)

Összegzés - átvezetés

- **Kik is az iskolai tanárképzők? –** új képzői csoport tudatos felismerése és támogatása
- **Jelentősége van annak, Hogyan zajlik az iskolai tanárképzők képzővé válásának a támogatása –** identitás és tanulás összekapcsol értelmezése**,** intézményi és országos támogató rendszer kialakítása
- Ehhez fontos a **megértés** – vizsgálat, ami csak a szereplők érdemi bevonásával történhet meg – **design- alapú kutatás**
- Újszerű kutatási megközelítés – **új kutatás-fejlesztési módszerek**

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

A projekt honlapja

ELTE | PPK | NEVELÉSTUDOMÁNYI INTÉZET

INTÉZET MUNKATÁRSAK OKTATÁS KUTATÁS KIADVÁNYOK EZ IS NEVTUD! PODCAST

ELTE PPK NEVELÉSTUDOMÁNYI INTÉZET > KUTATÁS > INTÉZETI KUTATÁSOK, PROJEKTEK > PEDAGÓGUSBÓL TANÁRKÉPZŐVÉ VÁLNI

PEDAGÓGUSBÓL TANÁRKÉPZŐVÉ VÁLNI

A KUTATÁS BEMUTATÁSA KÖZREMŰKÖDŐK EREDMÉNYEK

PEDAGÓGUSBÓL TANÁRKÉPZŐVÉ VÁLNI. EGYMÁSTÓL TANULÁS, IDENTITÁSKONSTRUKCIÓ EGY KONKRÉT KÉPZÉSFEJLESZTÉS KAPCSÁN

A Pedagógusból tanárképzővé válni. Egymástól tanulás, identitáskonstrukció egy konkrét képzésfejlesztés kapcsán című kutatás (röviden ID kutatás) egy konkrét képzésfejlesztéshez kapcsolódik. A pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatok rendszerének kidolgozása és bevezetése kapcsán az érintett szereplőkkel való együttműködés során, a képzővé, a tanárképző közösséggé válás támogatásához

rapos.nora@ppk.elte.hu

DOKK
DIGITÁLIS OKTATÁSFEJLESZTÉSI KOMPETENCIA KÖZPONT

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Köszönjük a figyelmet!

ELTE
EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT